VELIKONOCE

Ahoj Berušky!

Začíná týden, kdy slavíme Velikonoce. Všude se uklízí, malují se vajíčka, pletou se pomlázky,...Už máte z toho něco udělané? Kdyby ne, tak se můžete inspirovat malou nabídkou. Tenhle týden se spíše zaměřte na vlastní tradice, které už roky dodržujete a zachováváte. Vždyť svátky jsou o rodině, o tradicích, o jejích odkazu. A ti z vás, kteří nemáte své blízké u sebe, pošlete jim pěkné přáníčko, zavinšujte vinš, zavolejte. Babička, dědeček i ostatní z rodiny se tomu určitě potěší.

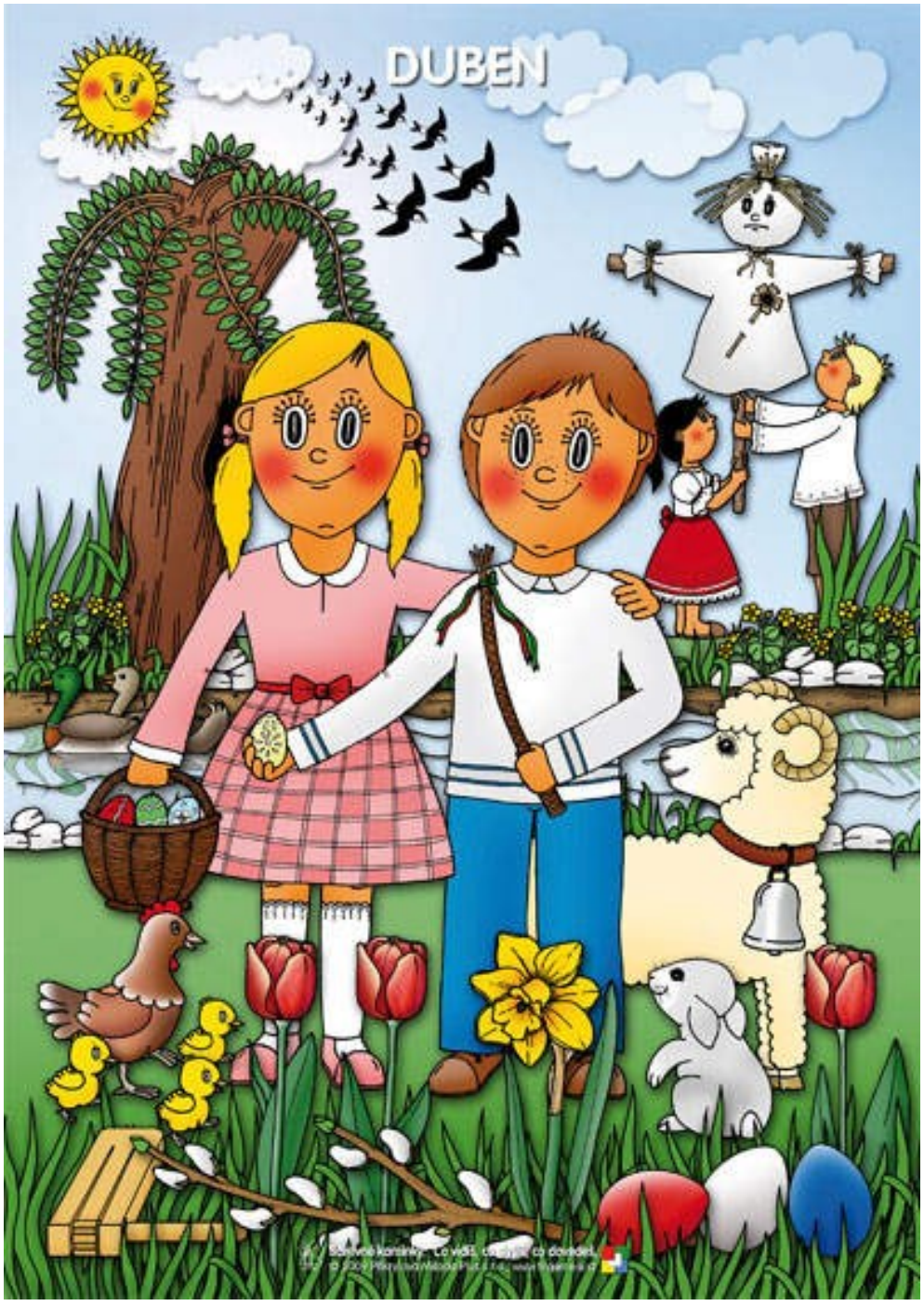
Krásné Velikonoční svátky plné sluníčka, vajíček, zajíčků, vody a dobré nálady přejí Natálka a Věrka.

HODY, HODY, DOPROVODY

Už to u vás doma voní? Připravujete se na Velikonoce? Maminka má toho teď doma hodně, aby připravila hezké svátky. Tak ji všichni můžete s něčím pomáhat. Třeba mí-chat těsto, vyndat nákup, vytřít podlahu a spoustu jiných věcí, vás určitě něco na-padne. Tak ať jsou svátky hezké voňavé a čisté. A u toho všeho si hodně povídejte, počítejte, zpívejte…a choďte na procházky, třeba se projděte na obecní úřad a ode-vzdejte tam svou nazdobenou kraslici. Ale pozor, čas máte jen do úterý 30.3.

1. **„Velikonoce“** - povídejte podle obrázku

   - ukažte holčičky, kluky
   - co má v ruce růžová holčička?
   - kolik tam má vajíček?
   - víš, co drží v ruce modrý kluk?
   - pojmenuj a ukaž zvířátka
   - co leží v travičce?
   - jak se jmenuje maminka kuřátek?
   - najdi potůček
   - kdo v něm plave?
   - víš, jak se jmenují ptáčci?...

2. „Tradice“ - něco na čtení pro rodiče

Mnoho původních velikonočních zvyků a obyčejů se dodržuje i v současnosti. Většina z nich má nějaký symbolický význam, který vychází z kulturních i náboženských tradic, poměr a pranostik.

Pomlázka a vajíčka

Pomlázka a barvená nebo zdobená vajíčka jsou nejvýraznější symboly Velikonoc.

Pomlázka by měla být vlastnoručně pletená z vrbových proutků a ozdobená stuhami. Podle pranostik totiž mladé proutky vrby přináší zdraví a mládí každé dívce nebo ženě, která s nimi dostane našleháno. Počet stuh označuje, kolik dívek a žen pomlázka při koledě o velikonočním pondělí takzvaně „pomladila“. Vlastnoručně pletené pomlázky už ale nahrazují pomlázky kupované, někteří muži dokonce používají vařečku nebo jen svazek vrbových proutků, které v lepším případě alespoň ozdobí nějakou barevnou stuhou…

Vajíčka jsou odměnou za vyšlehání. Chlapci a muži dostávají vajíčka barvená, malovaná i jinak různě zdobená. Vzhled vajíček velmi často vychází z regionálních a místních zvyklostí a svůj význam mají i barvy.

Koledování

Koleda o velikonočním pondělí patří k dosud stále dodržovaným a oblíbeným velikonočním zvykům. Na koledu chodí zásadně jen chlapci a muži, koledovat by se správně mělo jen od půlnoci do půlnoci, v některých krajích se ale koleduje jen do pondělního poledne. Koledovat domů se chodí jen k příbuzným nebo dobrým známým, venku je ale možné pomlázkou vyšlehat každou dívku nebo ženu. Tradiční odměnou za koledu jsou vajíčka, mohou to ale být i sladkosti.

Velikonoční říkanky a básničky

Říkanky a básničky patří k pomlázce stejně jako vajíčka. „Hody, hody, doprovody…“ zná asi každý, ale existuje jich mnohem víc a všechny mají svůj neopakovatelný velikonoční půvab. Kdo koleduje s nějakou jinou méně známou říkankou má v košíčku většinou i mnohem víc vajíček…

Polévání vodou

V některých krajích muži ženy společně s vyšleháním ještě polévají studenou vodou, ale správnější význam tohoto zvyku je, že dívky a ženy v úterý ráno po velikonočním pondělí polévají chlapce a muže. Někde se místo vody používá parfém, ve většině případů samozřejmě levný, ne příliš voňavý a ve větším množství.

Vodou se polévají i hospodářská zvířata, protože podle pověr je polití omlazuje a dodává jim sílu.

Řehtačky a klapačky

Řehtačky a klapačky nahrazovaly – a někde občas ještě stále nahrazují – zvony, které naposledy zní při mši na Zelený čtvrtek a znovu se rozeznívají až na Bílou sobotu. Řehtačky i klapačky jsou různé – malé do ruky, ale i velké, které se vozí na trakaři. Na mnoha místech je řehtání a klapání symbolickým vyháněním Jidáše a začíná tak, že na Zelený čtvrtek chlapci s řehtačkami a klapačkami vyběhnou po mši z kostela a volají „Jidáše honíme, klekání zvoníme, přitom se modlíme…“

Beránek a zajíček

Velikonoční beránek je tradiční pečivo. Jako symbol má beránek původ už v dávných pohanských dobách a svůj význam má u křesťanů i u Židů – je členem křesťanského Božího stáda, o které se stará pastýř, kterým je židovský Bůh. V dobách starověku i středověku byl beran obřadním jídlem, ale protože jeho maso bylo drahé, jedlo se pečivo ve tvaru beránka a tento zvyk přežil až do dnešní doby.

Zajíček je velikonoční symbol s původem v Německu, vznik této tradice má několik vysvětlení. Podle jednoho se zajíc často pohyboval okolo lidských obydlí a hledal tam potravu, podle jiného se dříve o Velikonocích pekl chléb ve tvaru zajíce a doprostřed se pokládalo uvařené vajíčko. Zajíc je ale i v Bibli mezi „stvořeními maličkými na zemi a moudřejšími nad mudrce“, kde symbolizuje skromné a pokorné. V křesťanské církevní symbolice bývá u nohou Panny Marie jako znamení vítězství čistoty nad tělesným pokušením ve spojení s příslovečnou zaječí plodností.

Mazanec a Jidáše

Mazanec symbolizuje slunce. Těsto by se správně mělo zadělávat na Bílou neděli a mělo by být stejné jako těsto na vánočku. V dřívějších dobách mazanec nebyl sladký, připravoval se ze strouhaného sýra a většího množství vajec, aby byl hodně žlutý. Nesladké mazance se jmenovaly různě – baba, babyka, šoldr, plecovník nebo svěceník.
V sladké podobě si mazanec zachoval původní kulatý tvar a uprostřed znamení kříže.

Jidáše by měly mít tvar válečku, protože symbolizují provaz, na kterém se Jidáš podle křesťanského výkladu oběsil. Praktičtější vysvětlení pečení Jidášů je, že hospodyně chtěly spotřebovat zbytky těsta. Klasické těsto na Jidáše se ale připravuje z bílé mouky a medu.

Vysévání obilí

Vysévání obilí symbolizuje začátek jara a tím i zemědělských prací. V současnosti se ale vysévá už před Velikonocemi spíš tráva nebo případně nějaké obilí do nízké misky s hlínou, vzklíčené – ideálně krátce před velikonočními svátky – se pak zdobí kraslicemi. Obilí se vysévá i v současné době, účel je ale především dekorativní.

Kočičky a jejich svěcení

Větvičky jívy – takzvané kočičky – se světí na Květnou neděli. Posvěcené kočičky se pak dávaly ke kříži v domácnostech nebo k svatým obrázkům. Zapichovaly se i na okraj pole, aby chránily úrodu, nebo se dávaly do sklepa, aby ochraňovaly zásoby. V současnosti už se tento zvyk příliš nedodržuje.

Názvy velikonočních dní

* **Květná nebo také Beránková, Palmová či Pašijová neděle** – jde o šestou a zároveň poslední postní neděli. Slavila se památka vjezdu Krista do Jeruzaléma. Nejčastěji užívaný název se odvozuje od květů, kterými jsou kostely vyzdobeny.

* **Modré pondělí** - název je odvozen od látky, která se ten den vyvěšuje v kostele

* **Šedivé úterý** – nemá žádné speciální zvyklosti

* **Sazometná nebo též Škaredá středa** – Den, kdy Jidáš zradil Krista. Hospodyňky vymetaly z komínů saze jako symbol konec zimy. Člověk se v tento den nemá mračit, jinak se bude mračit celý rok.

* **Zelený čtvrtek** – existují dvě teorie názvů- buď se jmenuje podle zeleného mešního roucha nebo je zkomolením německého výrazu Greindonnerstag (lkavý čtvrtek) na Gründonnerstag (zelený čtvrtek). V tento den by se mělo jíst vše, co je zelené.

* **Velký pátek nebo též Bolestný či Tichý** – den, kdy byl Ježíš ukřižován. Vztahuje se k němu řada rituálů – např. otevírá se země a vydává své poklady, nemá se prát, byl to den bez práce, nepilo se mléko, nejedla se vejce, kuřáci nekouřili…

* **Bílá sobota** – končí půst. Jméno je odvozeno patrně od velkého úklidů a bílení příbytků. V noci na neděli vstal Ježíš z mrtvých.

* **Boží hod velikonoční (neděle)** - Slavnost Zmrtvýchvstání Páně – nejdůležitější církevní svátek. Světil se slavnostní pokrm – mazance, chléb, vejce, beránek a víno

* **Velikonoční nebo též Červené pondělí** – chodí se na pomlázku, jde o staré pohanský zvyky, kdy muži vyplácejí proutkem ženy a ty jim na oplátku dávají vejce. Červená kraslice má speciální význam - je barvou Kristovy krve.

3. Básničky, koledy

Hody hody doprovody

Hody, hody, doprovody,
dejte vejce malovaný.
Nedáte-li malovaný,
dejte aspoň bílý,
slepička vám snese jiný...

Koledníček

Já jsem malý koledníček,
přišel jsem si pro trojníček,
trojníček mi dejte,
nic se mi nesmějte.

Slepička

Kropenatá slepičko,
jaké mi dáš vajíčko?
Jé to bude překvapení
nad strakaté přece není.

Vajíčka

V ošatce mám vajíčka,
co snesla mi slepička.
Jsou tam krásně malované,
nebo pěkné bílé,
jen si vemte koledníci,
které jsou vám milé.

Velikonoční pro holky

Kropenatá slepička
snesla bílá vajíčka,
obarvím je, vymaluji,
všechny chlapce podaruji,
pentličky si nastříhám,
na pomlázku jim je dám.

Králíček

Běží bílý králíček, v tlapičce má košíček,
v něm barevná vajíčka, co mu dala slepička.
Koho potká, tomu praví, že mu přeje štěstí, zdraví,
hezky se naň usměje, srdíčko mu zahřeje.

Pomlázka

Upletl jsem pomlázku,
je hezčí než z obrázku,
všechny holky, které znám,
navštívím a vymrskám.
Než mi dají vajíčko,
vyplatím je maličko.

Více na https://prozeny.blesk.cz/velikonocni-koleda?utm_source=prozeny.blesk.cz&utm_medium=copy

4. **Tvoření** - „Prstíčky si procvičíme, vajíčka si vyzdobíme“ (něco pro inspiraci)

- ozdobte si vajíčka modelínou

- nebo na zemi co dům dal

- malování barvou a korkem z

- lepení kousků barevného papíru

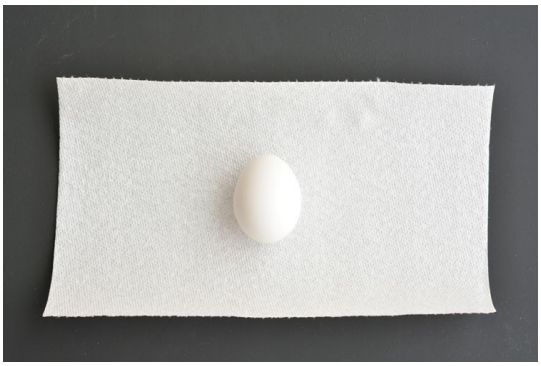
- malování barvou a vidličkou

- a zase korkem… „Že jsou ta kuřátka roztomilá?“

- určitě si tu něco vyberete a vyzdobíte si třeba pokojíček, nebo pošlete babičce a dědečkovi

- tohle zdobení hravě zvládnete, může vám pomáhat maminka a můžete u toho shlédnout na pobavení a zpestření videa v nabídce

- pobavte se, zasmějte se:

https://www.youtube.com/watch?v=pElUNF9Pp70

https://www.youtube.com/watch?v=nVHTnt40s_8

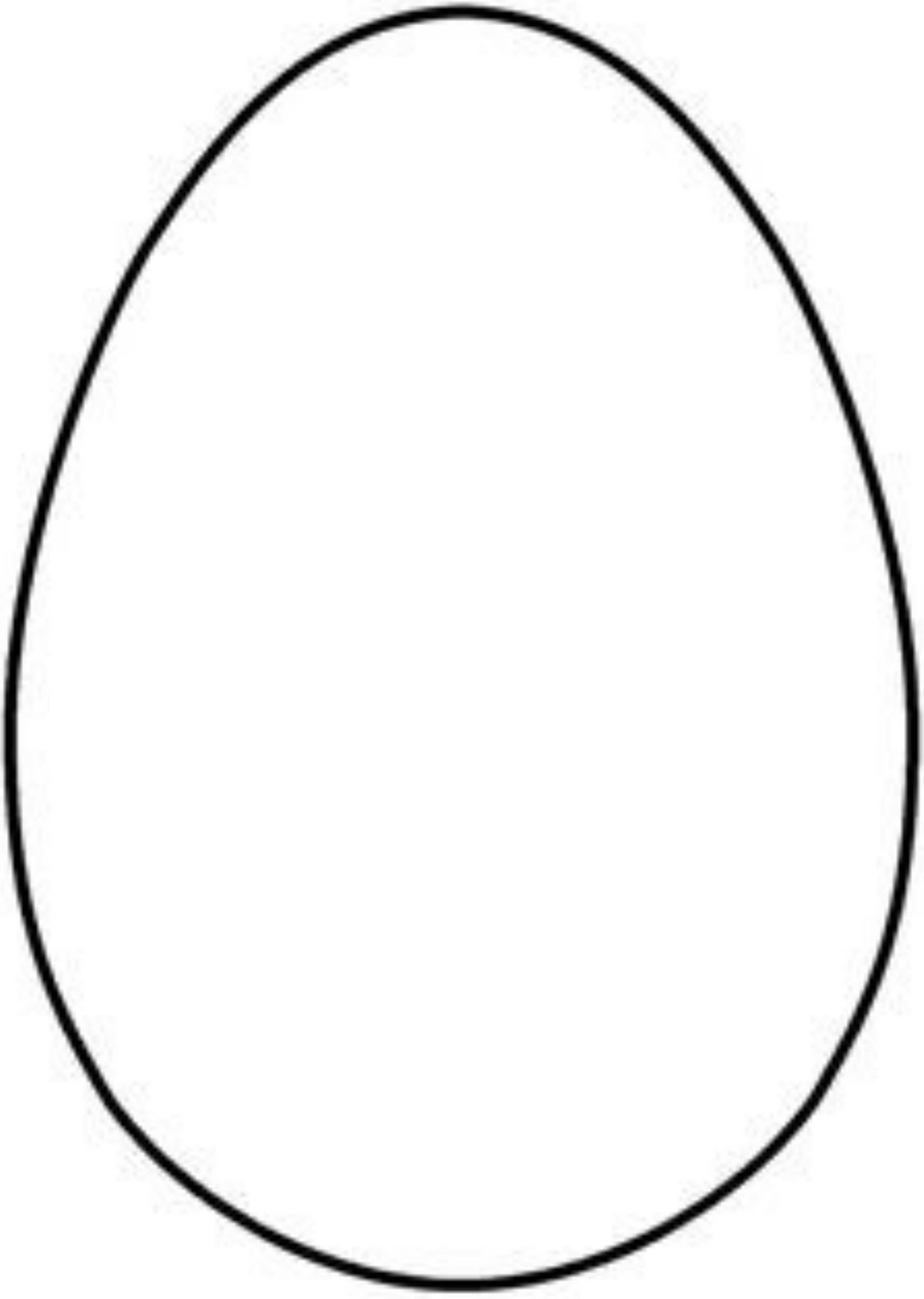
- můžete si i zatančit, rodiče to určitě znají

https://www.youtube.com/watch?v=5_bkQibhxw8

- a před spaním pohádka o krtečkovi (ve školce mi řeknete, co našel krteček)

https://www.youtube.com/watch?v=bZdg7A3HTgo

5. **Šablona**

Tak milé Berušky, na papír se už nic nevejde, ale vy si doma můžete užít velikonoční přípravu mnohem více a svátky prožít v dobré náladě a s dobrým pocitem, že jste si něco vytvořily, naučily, zazpívaly, zatančil

Ať Velikonoce krásné máte,
sluníčka si užíváte
a nejen slunce září,
ale i úsměv na vaší tváři.
Štěstí ať vás čeká na každém kroku,
nejen o svátcích, ale i po zbytek roku.

